

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.4.47>**Д. Є. Запольський,**

аспірант кафедри господарського права
юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
e-mail: zapolskyid@ukr.net
ORCID ID 0009-0006-3093-501X

ІНСТИТУЦІЙНА СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА БЕЗПЕЧНЕ ДЛЯ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ДОВКІЛЛЯ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено проблематиці інституційної системи адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні.

У процесі євроінтеграції України, забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні, захисту довкілля, еволюції прав людини, адміністративної реформи, подолання негативних наслідків військової агресії РФ, розвитку економіки України, важливого значення набуває дослідження проблематики інституційної системи адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні.

Сформульовано авторське визначення поняття «інституційна система адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні» як взаємоузгодженої сукупності уповноважених суб'єктів та їх діяльність щодо забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні.

Інституційна система адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля містить два складові елементи: національну інституційну систему адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля та міжнародну інституційну систему адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Національна інституційна система адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля – це система уповноважених суб'єктів та їх посадових осіб, які діють на основі внутрішньодержавного права України, й здійснюють забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Міжнародна інституційна система адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля – це система уповноважених суб'єктів та їх посадових осіб, котрі діють на основі міжнародного права України, і здійснюють забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Співпраця органів публічної влади України із міжнародними неурядовими організаціями дає змогу удосконалювати сучасне адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля, реалізовувати нові ініціативи щодо захисту довкілля, залучати грантову та матеріальну допомогу для вирішення нагальних проблем захисту довкілля в Україні.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, довкілля, права людини, система адміністративно-правового забезпечення, інституційна система, право на безпечне для життя і здоров'я довкілля, забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Постановка проблеми. В умовах євроінтеграції України, забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні, захисту довкілля, еволюції прав людини, адміністративної реформи, подолання нега-

тивних наслідків військової агресії РФ, розвитку економіки України, важливого значення набуває дослідження проблематики інституційної системи адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні.

Дослідження інституційної системи адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні і має важливе практичне значення для подальшого розвитку чинного законодавства України про безпечне для життя і здоров'я довкілля, а також задля покращення практичної діяльності у даній сфері уповноважених суб'єктів.

Внаслідок цього дослідження проблематики інституційної системи адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні є важливим для подальшого розвитку науки адміністративного права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інституційної системи адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні є актуальним, а його окремі аспекти є предметом дослідження різних науковців, зокрема: І.Алмаші, Л.Васильчук, Я.Лазура, В.Полубатко та К.Рябець.

У контексті вищезгаданої проблематики В.Полубатко зазначає, що забезпечення реалізації права на безпечне для життя та здоров'я довкілля здійснюватися може і шляхом реалізації суб'єктами публічної адміністрації наступних функцій у сфері публічного адміністрування: контролю, ліцензування та державної реєстрації[1, с. 197].

Метою статті є охарактеризувати проблематику інституційної системи адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні.

Завданнями даної статті є: сформулювати авторське визначення поняття «інституційна система адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні»; проаналізувати окремі елементи інституційної системи адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні.

Виклад основного матеріалу. Інституційна система адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля включає уповноважених суб'єктів та й їхню діяльність щодо забезпечення права на безпечне

для життя і здоров'я довкілля в Україні.

Інституційна система адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля – це є взаємоузгоджена сукупність уповноважених суб'єктів та й їхня діяльність щодо забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні.

Інституційна система адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля містить два складові елементи:

1. Національну інституційну систему адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

2. Міжнародну інституційну систему адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Національна інституційна система адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля включає уповноважених суб'єктів, які діють на основі внутрішньодержавного права України, й здійснюють забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля. До них належать такі уповноважені суб'єкти:

1. Верховна Рада України, зокрема, ухвалює закони із питань забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля, а також ратифікує міжнародні договори України.

2. Президент України.

3. Кабінет Міністрів України як Уряд України.

4. Суди України, в тому числі й Конституційний Суд України, які вправі рішення приймати відповідні у сфері забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

5. Прокуратура, яка здійснює практичну діяльність, зокрема, щодо розслідування злочинів екоциду.

Важливим етапом у розвитку діяльності прокуратури у сфері адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля стало утворення Спеціалізованої екологічної прокуратури. Так, Наказом Генерального прокурора від 23.04.2021 року № 25 утворено Спеціалізовану екологічну

прокуратуру на правах Департаменту, а вже наказом Генерального прокурора від 02.08.2021 року № 247 затверджено Положення, котрим визначено основні її завдання. У вересні 2021 року утворено у обласних прокуратурах спеціалізовані екологічні прокуратури на правах їх структурних підрозділів. Таким чином було створено систему органів екологічних прокуратур в Україні.

Спеціалізована екологічна прокуратура наділена широким колом повноважень, до котрих належать: організація та процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення й інших питань відповідно до закону під час кримінального провадження й підтримання публічного обвинувачення в кримінальних провадженнях про кримінальні правопорушення в сфері охорони довкілля, здійснення повноважень щодо представництва інтересів держави у суді, здійснення їх діяльності як спеціально уповноваженого суб'єкта в сфері протидії корупції й поза межами кримінального провадження, а також участь в розгляді судами справ про адміністративні правопорушення, які пов'язані із корупцією у цій сфері.

При визначенні основних завдань та повноважень Спеціалізованої екологічної прокуратури враховувався саме предметний принцип, а також і принцип концентрації компетенції та й відповідальності, для забезпечення реагування комплексного на порушення закону й вирішення проблемних питань щодо охорони довкілля.

Завдяки спеціалізації фактично в одному підрозділі прокуратури зосереджено виконання усіх функцій, які передбачені ст. 131-1 Конституції України, що дає можливість комплексно й відповідально виконувати завдання прокуратури щодо захисту інтересів суспільства і держави у сфері охорони довкілля[2].

Важливе значення для ефективної взаємодії правоохоронних органів у сфері захисту довкілля має спільний наказ Офісу Генерального прокурора, Національної поліції України, Служби безпеки України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Порядку вза-

ємодії між органами прокуратури, Національної поліції України, Служби безпеки України, уповноваженими органами державного нагляду (контролю), державними спеціалізованими установами під час виявлення та здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля»[3] від 16.06.2022 року № 94/363/150/226/356.

За півтора роки із часу створення Спеціалізованої екологічної прокуратури вжиті методичні, організаційні та професійно орієнтовані заходи збільшили дозволили суму вимог прокурорів в сфері охорони довкілля у багато разів (понад 14 млрд. грн на противагу 1,9 млрд. грн за 2019-2020 роки). Задоволено вже вимог прокурорів, із урахуванням добровільного відшкодування, на понад як 7 млрд. грн (а у 2019-2020 роки – на 1,6 млрд. грн). Виконано рішень судів вже на понад 2,3 млрд. грн, що значно більше ніж до моменту запровадження Спеціалізованої екологічної прокуратури.

Прокурорами спеціалізованих екологічних прокуратур активізовано вступ у розгляд справ за позовами інших осіб як форму представництва інтересів держави. Як результат, вже захищено інтереси держави на 434,3 млн. грн (на противагу 4,7 млн. грн за 2020 рік).

Верховний Суд залишив без змін 16.09.2022 року постанову суду апеляційної інстанції, котрою задоволено позов заступника Генерального прокурора щодо повернення територіальній громаді міста Києва земельних ділянок ландшафтного заказника «Жуків Острів» загальною вартістю 45 млн гривень. Головна цінність тут є не у вартості повернутих земель громаді, а у факті збереження заповідної території для громади Києва.

За участі екологічних прокурорів Верховним Судом недійсними через антиконкурентні узгоджені дії визнано дозволи на видобування нафти й газу із родовища на Харківщині; літєвих руд та піску із унікальних Шевченківського і Онутського родовищ. Повернуто Гартівське родовище піску площею 28,9 га й вартістю 635 млн. грн у власність держави через порушення умов відповідного договору та й продовження видобування корисних

копалин на ньому після зупинення дії відповідного дозволу.

Спеціалізованою екологічною прокуратурою Офісу Генерального прокурора, матеріали зібрано й направлено до суду у 2022 році 11 позовів на ділянки природно-заповідного фонду загальною вартістю 52,6 млн. грн, котрі незаконно були передані для ведення особистого селянського господарства у приватну власність [4, с. 127].

6. Центральні та місцеві органи виконавчої влади, котрі мають низку повноважень щодо забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

7. Органи місцевого самоврядування, зокрема, районні та обласні ради, сільські, селищні й міські ради. Так, згідно ст. 33 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [5] до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, зокрема, належать наступні повноваження:

- забезпечення охорони, відтворення, захисту, підвищення продуктивності лісових насаджень, посилення їхніх корисних властивостей, підвищення родючості ґрунтів, дотримання правил та норм використання лісових ресурсів в межах лісів комунальної власності;

- підготовка й подання на затвердження до ради проектів місцевих програм охорони довкілля, участь у підготовці загальнодержавних й регіональних програм охорони довкілля;

- підготовка та внесення на розгляд до ради пропозицій стосовно прийняття рішень про організацію територій й об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення й інших територій, що підлягають особливій охороні.

8. Адвокатура. Адвокати та їх об'єднання можуть надавати правову допомогу клієнтам у сфері забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

9. Засоби масової інформації, в тому числі і електронні ресурси: веб-сайти, тематичні групи і сторінки в соціальних мережах і месенджерах. Зокрема, функціонує Група сторінки WWF-Україна «Сталий розвиток лісового господарства» (<https://www.facebook.com/groups/wwfsustainableforestry>) [6], також діє

інтернет сайт Сталий розвиток лісового господарства в Україні (<https://sfmu.org.ua/about>) [7], створений в рамках проекту "Підтримка відповідального лісового господарства у Дунайсько-Карпатському регіоні", як ресурс для природоохоронних організацій, науковців, активістів, місцевих громад і всіх, хто має інтерес до збереження лісів України. Багато корисного знайдуть тут лісокористувачі, які прагнуть упроваджувати принципи сталого ведення лісового господарства.

Також діє група «Вільний Свидовець» (<https://freesvydovets.org/>). Свидовець – це регіон льодовикових озер й букових пралісів, осередок біорізноманіття у Українських Карпатах. Тут проживають 93 рідкісні види тварин. Більше половини льодовикових озер України знаходяться на Свидовецькому масиві.

Ця унікальна місцевість під загрозою. Існує проект будівництва тут мегакурорту, який спотворить природу і краєвиди Свидовецького масиву. Вирубка лісів, забруднення й надмірне використання вод, утрата біорізноманіття. Вплив на довкілля матиме також руйнівні наслідки і для місцевого населення через підвищення ризику повеней й руйнування джерел доходів [8].

Основною метою діяльності ініціативної групи «Вільний Свидовець» є збереження довкілля від діяльності, яка може зашкодити екосистемам гірського масиву "Свидовець" і цілого Карпатського регіону.

Вони виступають за:

- збереження довкілля та традиційних видів господарювання у Карпатах;

- контрольовану та раціональну лісогосподарську діяльність;

- розвиток сталого туризму (сільський туризм, еко-туризм, гастро-туризм, етно-туризм тощо);

- розвиток традиційних ремесел та сталого сільського господарства;

- створення нових об'єктів природно-заповідного фонду та розширення існуючих природоохоронних територій на Свидовці;

- збереження біорізноманіття та червонокнижних рослин і тварин, ареалом існування яких є гірський масив Свидовець;

– запровадження басейнового принципу управління басейну р. Тиси.

І виступають проти:

– урбанізації та зміни цільового призначення на території гірського масиву Свидовець;

– нераціонального природокористування в тому числі лісових ресурсів [9].

Основною загрозою даного проекту є порушення гірських екосистем Українських Карпат, зокрема, внаслідок масових вирубок лісу у Свидовецькому гірському масиві.

Згідно останнього звіту Всесвітнього фонду дикої природи в Україні, навіть неприховані незаконні рубки стають дедалі більш серйозною проблемою – майже чверть всієї деревини Карпат – до мільйона кубічних метрів на рік – вирубується незаконно. Тут мова йде також про рубки без належних дозволів і рубки поза лісосікою. Порівняємо ці цифри з 4 мільйонами кубічних метрів офіційно заготовленої деревини і постійними заявами Держлісагентства про те, що кількість нелегально зрубаної деревини не перевищує 50 000 кубічних метрів на всій території України.

Персонал державного лісництва у Лопухіві розпочав будівництво нової дороги через масив, щоб досягти серця майбутнього гірськолижного курорту та зв'язати Тячівський й Рахівський райони. Активісти запросили місцевих журналістів, представників телеканалів та екологів прийти й побачити на місці, що заплановано. Це передбачало здійснення 5-годинного підйому на авто за складним маршрутом. Запрошені гості були сильно вражені побаченим [10].

Будівництво курорту Свидовець також підвищує і загрози повеней. Свидовецький масив – це є територія з одним із найвищих рівнів опадів в Україні – 1 400 мм на рік. Чимало річок, зокрема річки Апшинець, Кісва, Темний, Турбат і Звір беруть свій початок на Свидовці. Найвідоміша з них – Чорна Тиса – дає початок Тиси і впадає в Дунай. Через високий рівень опадів і круті схили Свидовця, басейн Чорної Тиси може затоплювати.

Вирубка лісів на заплавах, осушення боліт і озер, які спостерігають протягом останніх

десятиліть, підвищують значно ризик повеней в регіоні і у низинній частині річки Тиса, де вона впадає в угорську частину басейну Дунаю. Крім того, збереження цих лісів надзвичайно важливе для рідкісних видів рослин і тварин та їх оселищ в Українських Карпатах. Як стверджує Богдан Проць, експерт з екології Карпат, створення природоохоронної території, у поєднанні з розвитком екологічного туризму – єдиний спосіб ефективного зменшення загрози повеней на населених територіях [11].

Нині судовий процес триває про скасування розпоряджень щодо прийняття детальних планів території зі спорудження курорту Свидовець, а також передано Звернення до Бернської конвенції стосовно захисту особливо цінних територій Свидовецького масиву [12].

10. Неурядові організації, зокрема: екологічні та правозахисні громадські об'єднання, політичні партії, релігійні організації, благодійні фонди, зокрема: ГО "Екосфера", Національна екологічна рада України, ГЕО «Еко-Галич».

11. Юридичні та фізичні особи. Фізичні й юридичні особи зобов'язані не заподіювати шкоду довкіллю, в тому числі й лісам, повинні здійснювати раціональне лісокористування.

Міжнародна інституційна система адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля включає уповноважених суб'єктів, котрі діють на основі міжнародного права України, і здійснюють забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля. До них належать наступні уповноважені суб'єкти:

1. ООН.
2. Рада Європи.
3. ОБСЄ.
4. Європейський Суд з прав людини й інші міжнародні суди.
5. Багатосторонні комісії чи інші колегіальні конвенційні органи.
6. Змішані міжурядові комісії за участю Уряду України.
7. Міжнародні неурядові організації.
8. Іноземні держави, згідно відповідних міжнародних договорів України.

Нижче розглянемо загальні положення щодо забезпечення права на безпечне

для життя і здоров'я довкілля, у рамках Програми розвитку ООН.

Програма розвитку ООН надає підтримки для впровадження Цілей сталого розвитку в Україні й виконує роль інтегратора для об'єднання зусиль багатьох партнерів (зокрема інших агенцій ООН, приватного сектору, громадських організацій, урядових і наукових інституцій), аби ЦСР враховувались у розробці політики, бюджетуванні, плануванні, моніторингу й оцінюванні на національному і місцевому рівнях.

Програма розвитку ООН робить внесок в пом'якшення наслідків кліматичних змін, адаптацію до нових умов й розвиток низьковуглецевої та стійкої економіки щодо кліматичних змін шляхом усунення політичних перешкод, розвитку ринкових механізмів й допомоги місцевим органам влади у реалізації енергоефективних рішень. Програма розвитку ООН надає підтримку уряду й парламенту України в розробці законодавства в сфері сталої енергетики й охорони довкілля, а також співпрацює із урядом і приватним сектором задля виконання Україною зобов'язань у межах Монреальського протоколу [13].

Екологічна програма Програми розвитку ООН підходить щодо вирішення проблем довкілля шляхом проведення загальнонаціональних й субрегіональних заходів, закликає щодо обмеження кількості викидів, які спричиняють парниковий ефект, шляхом більш ефективнішого використання енергоносіїв у місцевих системах теплопостачання і внаслідок користування відновлюваними джерелами енергії.

Основними міжнародними водними джерелами нашого регіону є Чорне море і річки Дніпро й Дунай. Саме на них спрямовано основні субрегіональні заходи ООН, що впроваджуються у співпраці із Глобальним екологічним фондом. Було розроблено Стратегічний план дій для Дніпра, в регіоні Чорного моря і Дунаю виконуються регіональні проекти зі зменшення забруднень.

Партнери та агентства, що впроваджують програми у цьому регіоні, очікують також на нову стратегічну програму,

яка передбачає залучення капітальних інвестицій, і застосування законодавства в сфері охорони навколишнього середовища й посилення участі громадськості. Вона буде розроблена за підтримкою Програми розвитку ООН. Крім того, Програма розвитку ООН допомагає упроваджувати програми у сфері інтегрованого управління земельними й водними ресурсами та лісовими й гірськими екосистемами.

Україна бере активну участь в вирішенні міжнародних екологічних проблем і нині є Стороною 19 міжнародних конвенцій і протоколів. Участь у багатосторонніх угодах дає Україні можливість відігравати активнішу роль у міжнародному переговорному процесі й залучити фінансові ресурси для вирішення нагальних екологічних проблем України. Міжнародні багатосторонні документи: конвенції, протоколи і угоди, є єдиним дієвим інструментом відвернення й вирішення глобальних проблем в сфері охорони навколишнього середовища.

Основні напрями багатосторонньої співпраці України є захист біорізноманіття, захист лісів, транскордонних водойм, попередження зміни клімату, захист озонового шару і атмосфери, утилізація та переробка відходів й оцінка впливу діяльності людини на довкілля.

Програма розвитку ООН надала допомогу уряду України для розбудов спроможності виконати зобов'язання за Конвенцією ООН про боротьбу із опустелюванням, прийняття Національного плану дій з боротьби із опустелюванням та деградацією земель, розповсюдження інформації із питань опустелювання і деградації земель в Україні, підвищення громадської обізнаності та запровадження технологій, які дозволяють зберегти ресурси, проведення тренінгів і семінарів для представників органів влади, приватного сектору, НУО.

Програма розвитку ООН підтримує уряд України в розробці Національної платформи зниження ризику стихійних лих в частині виконання зобов'язань України за Хіогською рамковою програмою дій. Окрім того, Програма розвитку ООН співпрацює із урядом щодо підготовки національної стратегії України щодо зниження ризику стихійних лих.

Гармонізація законодавства України із стандартами ЄС у сфері охорони довкілля є важливим завданням з огляду на цілі, пов'язані із інтеграцією до Євросоюзу. Ця гармонізація відбувається також шляхом застосування міжнародного досвіду в сфері контролю над забрудненнями, підтримки ініціатив громад і регіонів, заснованих на принципі «знизу вгору», розроблення практик, дружніх щодо навколишнього середовища, інтегрованого управління екосистемами, переробки відходів і розповсюдженням екотуризму.

Сталий розвиток це є частина стратегічної цілі Програми розвитку ООН із подолання бідності, тому потрібно розвивати готовність громадян брати на себе відповідальність за розвиток їхніх громад й за подолання бідності [14]. О.Боровик наголошує, що концепція сталого розвитку заснована на принципах, котрі забезпечують екоосоціоекономічну природу й функціональну спрямованість її [15, с. 73].

Отже, Програма розвитку ООН вагомий внесок здійснює в практичну діяльність щодо забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні.

Висновки і пропозиції. На основі вищевикладеного, можна зробити наступні висновки.

Інституційна система адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні – це є взаємоузгоджена сукупність уповноважених суб'єктів та й їхня діяльність щодо забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні.

Інституційна система адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля містить два складові елементи: національну інституційну систему адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля та міжнародну інституційну систему адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Національна інституційна система адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля – це система уповноважених суб'єктів та їх посадових осіб, які діють на

основі внутрішньодержавного права України, й здійснюють забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Міжнародна інституційна система адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля – це система уповноважених суб'єктів та їх посадових осіб, котрі діють на основі міжнародного права України, і здійснюють забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Співпраця органів публічної влади України із міжнародними неурядовими організаціями дає змогу удосконалювати сучасне адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля, реалізовувати нові ініціативи щодо захисту довкілля, залучати грантову та матеріальну допомогу для вирішення нагальних проблем захисту довкілля в Україні.

Існують перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямі, зокрема, щодо: порівняльно-правового аналізу адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні та в державах-членах ЄС; міжнародного співробітництва із питань забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля; захисту права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні.

Отже, у даній статті охарактеризовано інституційну систему адміністративно-правового забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні.

Список використаної літератури:

1. Полубатко В.В. Сутність адміністративно-правового забезпечення реалізації приватними особами права на безпечне для життя і здоров'я довкілля Право та державне управління. 2019. № 3 (36). Том 1. С. 192-199.
2. Спеціалізовані екологічні прокуратури: півтора року досвіду. URL: <https://ukraine-oss.com/specjalizovani-ekologichni-prokuratury-pivtora-roku-dosvidu/> (дата звернення: 19.08.2023).
3. Про затвердження Порядку взаємодії між органами прокуратури, Національної поліції України, Служби безпеки України, уповноваженими органами державного нагляду (контролю), державними спеціалізованими установами під час вияв-

- лення та здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень проти довілля: спільний наказ Офісу Генерального про-курора, Національної поліції України, Служби безпеки України, Міністерства аграрної полі-тики та продовольства України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 16.06.2022 року № 94/363/150/226/356. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/inshi-organizacijno-rozporjadchi-dokumenty-2022-roku> (дата звернення: 19.08.2023).
4. Чечерський В.І. Ефективність впровадження спеціалізації прокурорів на прикладі спеціалізованих екологічних прокуратур. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право*. 2023. №75. Ч. 3. С. 123-128.
 5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. ст.170.
 6. Група сторінки WWF-Україна «Сталий розвиток лісового господарства». URL: <https://www.facebook.com/groups/wwfsustainableforestry> (дата звернення: 21.08.2023).
 7. Сталий розвиток лісового господарства в Україні. URL: <https://sfmu.org.ua/about> (дата звернення: 21.08.2023).
 8. Свидовець. Край льодовикових озер і букових пралісів. URL: <https://freesvydovets.org/> (дата звернення: 22.08.2023).
 9. Про нас. URL: <https://freesvydovets.org/about-us/> (дата звернення: 22.08.2023).
 10. Вирубка лісів. URL: <https://freesvydovets.org/vyrubka-lisiv/> (дата звернення: 22.08.2023).
 11. Проблеми, пов'язані з водою. URL: <https://freesvydovets.org/water-problems/> (дата звернення: 22.08.2023).
 12. Захист особливо цінного масиву Свидовця. URL: <http://epl.org.ua/law-posts/zahyst-osoblyvo-tsinного-masyvu-svydovtsya/> (дата звернення: 22.08.2023).
 13. Сталий розвиток і довілля. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-and-environment.html> (дата звернення: 22.08.2023).
 14. Сталий розвиток і довілля: Ключові напрями. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-and-environment/in-depth.html> (дата звернення: 23.08.2023).
 15. Боровик О.Н. Сутність правового забезпечення процесів екологоорієнтованого господарювання. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.10. С. 72-78.

Zapolskyi D. Ye. Institutional system of administrative and legal ensuring of the right to an environment safe for life and health in Ukraine

The article is devoted to the problematic of the institutional system of administrative and legal ensuring of the right to an environment safe for life and health in Ukraine.

In the process of European integration of Ukraine, ensuring the right to an environment safe for life and health in Ukraine, environmental protection, the evolution of human rights, administrative reform, overcoming the negative consequences of military aggression of the Russian Federation, the development of the economy of Ukraine, the study of the problems of the institutional system of administrative-legal ensuring the right to an environment safe for life and health in Ukraine.

The author's definition of the concept of «institutional system of administrative and legal ensuring of the right to a safe environment for life and health in Ukraine» is formulated as a mutually agreed set of authorized subjects and their activities to ensure the right to a safe environment for life and health in Ukraine.

The institutional system of administrative-legal ensuring of the right to an environment safe for life and health contains two constituent elements: the national institutional system of administrative-legal ensuring of the right to an environment safe for life and health and the international institutional system of administrative-legal ensuring of the right to a safe environment life and health of the environment.

The national institutional system of administrative and legal ensuring of the right to a safe environment for life and health is a system of authorized subjects and their officials who act on the basis of the domestic law of Ukraine and ensure the right to a safe environment for life and health .

The international institutional system of administrative and legal ensuring of the right to a safe environment for life and health is a system of authorized subjects and their

officials, who act on the basis of international law of Ukraine, and ensure the right to a safe environment for life and health .

The cooperation of the public authorities of Ukraine with international non-governmental organizations makes it possible to improve the modern administrative and legal provision of the right to an environment safe for life and health, to implement new initiatives for environmental protection, to attract grants and material assistance to solve urgent problems of environmental protection in Ukraine.

Key words: *administrative and legal ensuring, environment, human rights, system of administrative and legal ensuring, institutional system, right to a safe environment for life and health, ensuring the right to a safe environment for life and health.*